

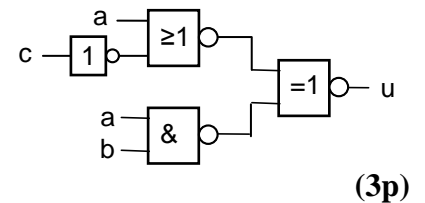
TENTAMEN

KURSNAMN	Digital- och datorteknik
PROGRAM:	Mekatronik-, data- och elektroingenjör Åk 1/ lp 1o2
KURSBETECKNING	LEU431
EXAMINATOR	Lars-Eric Arebrink
TID FÖR TENTAMEN	2012-12-21 kl. 8.30 – 12.30
HJÄLPMEDEL	Av institutionen utgiven ”Instruktionslista för FLEX-processorn” (INS1) Tabellverk eller miniräknare får ej användas.
ANSV LÄRARE: Besöker tentamen	Lennart Hansson, tel. 772 1681 vid flera tillfällen
ANSLAG AV RESULTAT	När rättningen är färdig anslås resultatet med anonyma koder och tid för granskning på kursens hemsida. Lägg din anonyma kod på minnet! Den används när resultatet anslås.
ÖVRIG INFORM. BETYGSGRÄNSER. SLUTBETYG	Tentamen omfattar totalt 60 poäng. Onödigt komplicerade lösningar kan ge poängavdrag. Svar på uppgifter skall motiveras. Betyg 3: 24 poäng Betyg 4: 36 poäng Betyg 5: 48 poäng För slutbetyg 3, 4 eller 5 på kursen fordras betyg 3, 4 eller 5 på tentamen och godkända laborationer.

1. I uppgift a-h nedan används 8-bitars tal X, Y, S och D. $X = 11011001$ och $Y = 01010011$.

- a) Vilket talområde måste X, Y, S och D tillhöra om de tolkas som tal utan tecken? (1p)
- b) Vilket talområde måste X, Y, S och D tillhöra om de tolkas som tal med tecken? (1p)
- c) Visa med penna och papper hur räkneoperationen $S = X + Y$ utförs i en 8-bitars ALU. (1p)
- d) Vilka värden får flaggbitarna N, Z, V och C vid räkneoperationen i c)? (1p)
- e) Visa med penna och papper hur räkneoperationen $D = X - Y$ utförs i en 8-bitars ALU. (1p)
- f) Vilka värden får flaggbitarna N, Z, V och C vid räkneoperationen i e)? (1p)
- g) Tolka bitmönstren X, Y, S och D som tal *utan* tecken och ange deras decimala motsvarighet. Avgör och motivera med hjälp av flaggorna om resultaten S och D är korrekta eller felaktiga. (1p)
- h) Tolka bitmönstren X, Y, S och D som tal *med* tecken och ange deras decimala motsvarighet. Avgör och motivera med hjälp av flaggorna om resultaten S och D är korrekta eller felaktiga. (1p)
- i) Genomför subtraktionen $196_{10} - 320_{10}$ med 10-komplementaritmetik. Hur många decimala sifferpositioner behövs? Hur skall man tolka resultatet? (2p)
- j) Översätt (packa upp) flyttalet $424B8000_{16}$, som är givet enligt flyttalsstandarden IEEE 754-1985 (dvs. 23 bitar av mantissan) till decimal form. (2p)

- k) Ge ett "minimalt" boolesk SP-uttryck för u i grindnätet till höger.

2. En boolesk funktion $f(a,b,c,d)$ har karnaughdiagrammet till höger.

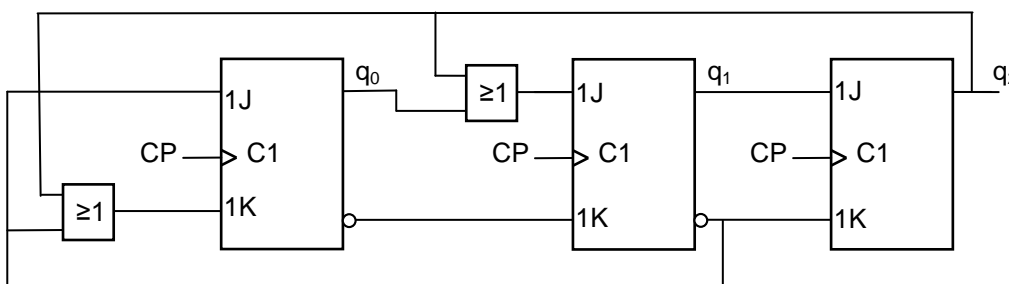
Realisera funktionen med så få grindar som möjligt. NAND-grindar med valfritt antal ingångar, XOR-grindar och NOT-grindar får användas. Endast insignalerna a, b, c och d finns tillgängliga.

		cd			
		00	01	11	10
ab	00	1	1	1	1
	01	0	0	1	1
	11	1	1	0	0
	10	0	0	1	1

(4p)

3. a) Rita och fyll i T-vippans funktionstabell. (1p)

- b) Tag fram en fullständig tillståndsgraf för räknaren nedan med tillstånden numrerade $q_2q_1q_0$. Med fullständig menas att samtliga tillstånd finns med.

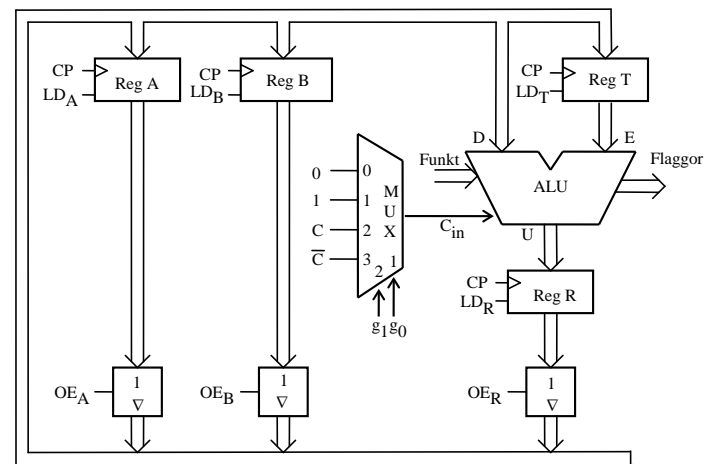
(5p)

4. Ge RTN-beskrivning och styrsignaler för de tillstånd som krävs för att utföra operationen enligt nedanstående RTN-beskrivning:

RTN-beskrivning: $7 \cdot A - 5 \cdot B \rightarrow A$
(Aritmetisk multiplikation avses)

Använd den enkla datavägen till höger och ge ditt svar i tabellform.

Förutsätt att register A och B från början innehåller de data som skall behandlas enligt uttrycket ovan och att innehållena i register R och T är okända. Register B får inte ändras. Bortse från risken för overflow. Använd så få tillstånd som möjligt. Samtliga funktioner ALU:n kan utföra framgår av bilaga 1.

(4p)

5. Figur 1 i bilaga 3 visar hur datorn FLEX är uppbyggd. Bilaga 1 visar hur ALU'ns funktion väljs med styrsignalerna $f_3 - f_0$ och C_{in} .

I tabellen nedan visas styrsignalerna i EXECUTE-sekvensen för en av FLEX-processorns instruktioner.

State nr	S-term	RTN-beskrivning	Styrsignaler (=1)
Q ₅	Q ₅ ·I _{xx}		OE _{PC} , LD _{MA} , IncPC
Q ₆	Q ₆ ·I _{xx}		MR, LD _T
Q ₇	Q ₇ ·I _{xx}		OE _A , f ₃ , f ₁ , LD _R , LD _{CC}
Q ₈	Q ₈ ·I _{xx}		OE _R , LD _A , NF

Styrsignalen NF i tabellens sista rad medför att nästa tillstånd blir det första i FETCH-sekvensen.

- a) Ge RTN-beskrivningen för alla tillstånden i tabellen och förklara vilken assemblerinstruktion som beskrivs. (3p)

- b) Instruktionen "Add to Memory" nedan skall implementeras för FLEX-processorn med hjälp av styrenheten med fast logik. Instruktionen består av tre ord. Den läser dataordet på adressen efter operationskoden i minnet och adderar det till minnesordet på adressen Adr som finns som data i instruktionens tredje ord. Flaggregistret får nya värden av additionen. Register A, B, X eller SP får ej påverkas. Operationskoden FE₁₆ skall användas.

ADDM #Data,Adr

RTN: Data + M(Adr) → M(Adr), Flags → CC

OPKOD
Data
Adr

Gör en tabell liknande tabellen ovan för den efterfrågade EXECUTE-sekvensen.

(4p)

6. Besvara kortfattat följande frågor rörande FLEX-processorn.

Tips: Använd figur 1 i bilaga 3 som stöd när du löser uppgifterna nedan!

a) Vilken uppgift har RESET-sekvensen? (2p)

b) Vilken uppgift har programräknaren (PC) i FLEX-datorn? (2p)

c) För vilka värden på talet W ($0 \leq W \leq 255$) utförs hoppet nedan?

```
LDAA    #W
CMPA    #\$80
BHI     Hopp
```

(2p)

d) För vilka värden på talet W ($0 \leq W \leq 255$) utförs hoppet nedan?

```
LDAA    #W
CMPA    #\$40
BLE     Hopp
```

(3p)

e) Översätt subrutinen till höger till maskinkod på hexadecimal form och visa hur den placeras i minnet. Det skall framgå hur offset för branch-instruktionerna beräknas. (3p)

f) Subrutinen i e) anropas i huvudprogrammet nedan.

```
LDS    #\$FC
LDAA   #5
JSR    TIME
STOP   BRA    STOP
```

Hur lång tid tar subrutinen att köra från och med JSR till och med RTS om FLEX-processorn klockas med frekvensen 1MHz? (3p)

XVAL	EQU	-10
*		
TIME	ORG	\\$80
	PSHA	
	PSHX	
*		
LOOP	LDX	#XVAL
*		
LOOPX	INX	
	NOP	
	BNE	LOOPX
*		
	DECA	
	BEQ	TEXTIT
	BRA	LOOP
*		
TEXTIT	PULX	
	PULA	
	RTS	

g) Skriv ett program i assemblerspråk som adderar två 16-bitars tal P och Q i minnet och bildar summan R enligt: $R_{HB}:R_{LB} = P_{HB}:P_{LB} + Q_{HB}:Q_{LB}$.

Programmet skall placeras med start på adress 20_{16} , Summan R , som antas rymmas i 16 bitar, skall placeras i minnet enligt figuren till höger.

Översätt programmet till maskinkod på hexadecimal form och visa hur det placeras i minnet.

Adr(hex)	Data
40	P_{HB}
41	P_{LB}
42	Q_{HB}
43	Q_{LB}
44	R_{HB}
45	R_{LB}

(3)

7. I simulatören för FLEX-datorn kan man ansluta strömbrytarmodulen DIPSWITCH till en inport och ljusdiodsindikatorn LED till en utport. På DIPSWITCH kan man ställa in ett 8-bitars datavärde och på LED kan man visa ett 8-bitars dataord som ett binärt tal.

Skapa ett program som kan visa "rinnande ljus" på ljusdiodsindikatorn LED. "Flödesriktningen" skall vara valbar (<- -> vänster/höger). Använd en "bitmönstertabell" för att lösa uppgiften.

Skriv ett program med startadress 30_{16} i assemblerspråk för FLEX-datorn som fungerar enligt beskrivningen nedan:

1. Sätt stackpekaren till värdet $F0_{16}$.
2. Läs av DIPSWITCH från inporten på adress FD_{16} .
3. Om värdet på DIPSWITCH är $0\text{-----}1_2$, dvs. $b_7=0$ och $b_0=1$, skall ljuset "rinna" åt höger.
Om värdet på DIPSWITCH är $1\text{-----}0_2$, dvs. $b_7=1$ och $b_0=0$, skall ljuset "rinna" åt vänster.
För alla andra värden på DIPSWITCH skall ljuset "stå stilla".
4. Visa bitmönstret på LED-indikatorn via utporten på adress FE_{16} .
5. Anropa en färdig subrutin DELAY.
6. Hoppa tillbaka till 2.

Följande bitmönstertabell skall börja på adressen 90_{16} : \$01,\$02,\$04,\$08,\$10,\$20,\$40,\$80

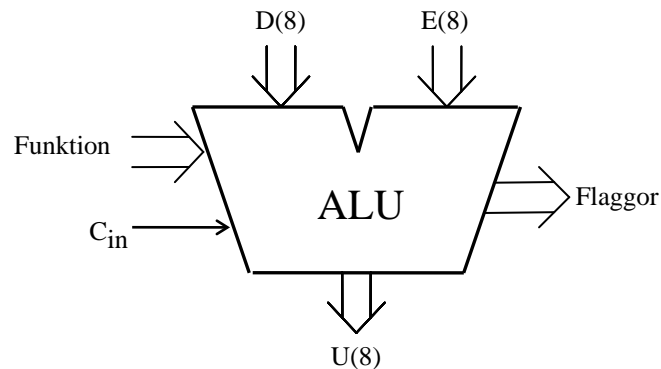
Bitmönstertabellen skall laddas i minnet tillsammans med programmet.

Korrekta radkommentarer skall finnas för full poäng!

(6p)

Bilaga 1

ALU:ns funktion

ALU:ns **logik-** och **aritmetikoperationer** på indata **D** och **E** definieras av ingångarna **Funktion (F)** och **C_{in}** enligt tabellen nedan. **F = (f₃, f₂, f₁, f₀)**.

I kolumnen Operation förklaras hur operationen utförs.

f ₃ f ₂ f ₁ f ₀	U = f(D,E,C _{in})	
	Operation	Resultat
0 0 0 0	bitvis nollställning	0
0 0 0 1		D
0 0 1 0		E
0 0 1 1	bitvis invertering	D _{1k}
0 1 0 0	bitvis invertering	E _{1k}
0 1 0 1	bitvis OR	D OR E
0 1 1 0	bitvis AND	D AND E
0 1 1 1	bitvis XOR	D XOR E
1 0 0 0	D + 0 + C _{in}	D + C _{in}
1 0 0 1	D + FFH + C _{in}	D - 1 + C _{in}
1 0 1 0		D + E + C _{in}
1 0 1 1	D + D + C _{in}	2D + C _{in}
1 1 0 0	D + E _{1k} + C _{in}	D - E - 1 + C _{in}
1 1 0 1	bitvis nollställning	0
1 1 1 0	bitvis nollställning	0
1 1 1 1	bitvis ettställning	FFH

Carryflaggan (C) innehåller minnessiffran ut (carry-out) från den mest signifikanta bitpositionen (längst till vänster) om en aritmetisk operation utförs av ALU:n.

Vid **subtraktion** gäller för denna ALU att **C = 1 om lånesiffra (borrow) uppstår och C = 0 om lånesiffra inte uppstår**.

Carryflaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

Overflowflaggan (V) visar om en aritmetisk operation ger "overflow" enligt reglerna för 2-komplementaritmetik.

V-flaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

Zeroflaggan (Z) visar om en ALU-operation ger värdet noll som resultat på U-utgången.

Signflaggan (N) är identisk med den mest signifikanta biten (teckenbiten) av utsignalen U från ALU:n.

Half-carryflaggan (H) är minnessiffran (carry) mellan de fyra minst signifikanta och de fyra mest signifikanta bitarna i ALU:n.

H-flaggans värde är 0 vid andra operationer än aritmetiska.

I tabellen ovan avser "+" och "-" **aritmetiska operationer**. Med t ex **D_{1k}** menas att samtliga bitar i **D** inverteras.

Bilaga 2

Assemblerspråket för FLEX-processorn.

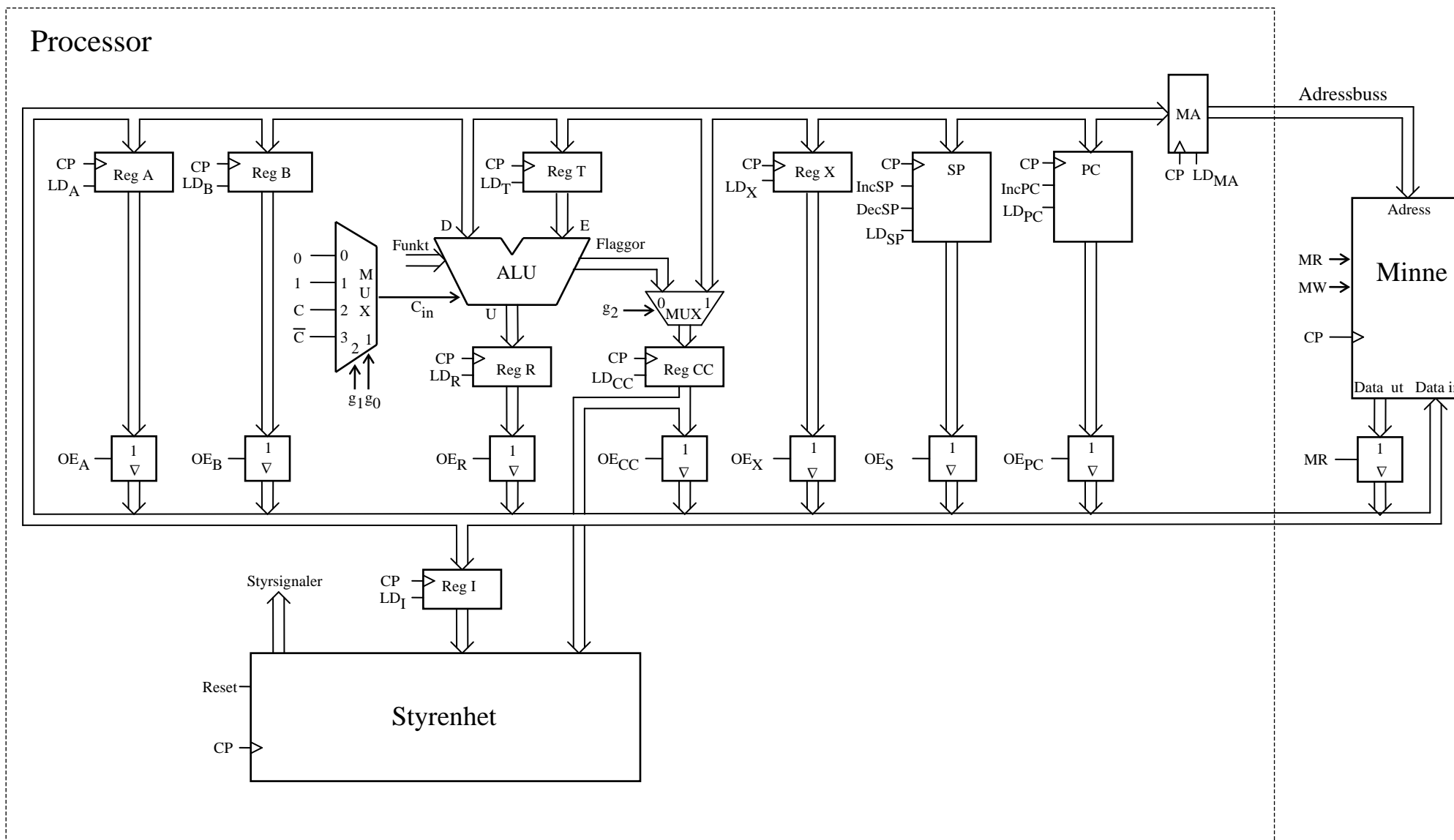
Assemblerspråket använder sig av mnemoniska beteckningar liknande dem som processorkonstruktören MOTOROLA (FREESCALE) specificerat för maskininstruktioner för mikroprocessorerna 68XX och instruktioner till assemblatorn, så som pseudoinstruktioner eller assemblatordirektiv. Pseudoinstruktionerna listas i tabell 1.

Tabell 1

Direktiv	Förklaring
ORG N	Placerar den efterföljande koden med början på adress N. (ORG för ORiGin = ursprung)
L RMB N	Avsätter N bytes i följd i minnet (utan att ge dem värden), så att programmet kan använda dem. Följden placeras med början på adressen L. (RMB för Reserve Memory Bytes)
L EQU N	Ger symbolen L konstantvärdet N. (EQU för EQUates = beräknas till)
L FCB N1,N2	Avsätter en byte för varje argument i följd i minnet. Respektive byte ges konstantvärdet N1, N2 etc. Följden placeras med början på adressen L. (FCB för Form Constant Byte)
L FCS "ABC"	Avsätter en byte för varje tecken i teckensträngen "ABC" i följd i minnet. Respektive byte ges ASCII-värdet för A B C, etc. Följden placeras med början på adressen L. (FCS för Form Character String)

Tabell 2 7-bitars ASCII

000	001	010	011	100	101	110	111	$b_6b_5b_4$ $b_3b_2b_1b_0$
NUL	DLE	SP	0	@	P	`	p	0 0 0 0
SOH	DC1	!	1	A	Q	a	q	0 0 0 1
STX	DC2	"	2	B	R	b	r	0 0 1 0
ETX	DC3	#	3	C	S	c	s	0 0 1 1
EOT	DC4	\$	4	D	T	d	t	0 1 0 0
ENQ	NAK	%	5	E	U	e	u	0 1 0 1
ACK	SYN	&	6	F	V	f	v	0 1 1 0
BEL	ETB	'	7	G	W	g	w	0 1 1 1
BS	CAN	(8	H	X	h	x	1 0 0 0
HT	EM)	9	I	Y	i	y	1 0 0 1
LF	SUB	*	:	J	Z	j	z	1 0 1 0
VT	ESC	+	;	K	[Ä	k	{ä	1 0 1 1
FF	FS	,	<	L	Ö	l	ö	1 1 0 0
CR	GS	-	=	M	Å	m	}å	1 1 0 1
S0	RS	.	>	N	^	n	~	1 1 1 0
S1	US	/	?	O	_	o	RUBOUT (DEL)	1 1 1 1

Figur 1. Datoren FLEX.